

הדוקטורט של יאיר לפיד / פרופ' בועז סנג'רו

דגל שחור לאקדמיה

לא נדרשו ללמוד לתואר ראשון. שנית, כשלעצמי אינני מוצא כל פסול ביאיר לפיד, אינטלקטואל שוחר דעת, שניתן להעריך את רצונו ללמוד; האחריות כולה מוטלת בעיניי על ראש התוכנית, שהזמינו ללמוד לדוקטורט ללא התואר הראשון הנדרש. שלישית, אם ביקש פרופ' שניא תגובה מן האקדמיה ("ואין פוצה פה"), הריני מרים בזה את הכפפה. רביעית, לא ברורה הרלוונטיות של היות העידן הזה אלים וקשה או לא; רלוונטי כאן יותר עידן של עורף יצירתיות בגיוס כספים - לעתים, מתברר, גם באקדמיה. המישית,

לאורך השבועיים האחרונים הופיעו בעיתונים דיווחים על חריגה של אוניברסיטת בר אילן מהכללים, שאפשרה ליאיר לפיד להתקבל לתוכנית מיוחדת לדוקטורט, מבלי לעמוד בתנאי הסף שלה, שלפיו על המועמד להיות בוגר תואר ראשון בהצטיינות. במרבית הדיווחים הופיעה לצד תמונתו של יאיר לפיד גם תמונתו של ראש התוכנית ללימודי פרשנות ותרכות באוניברסיטת בר אילן, פרופ' אבי שגיא. לא הובא מפיו דבר, ולתומי חשבתי שהוא מתבייש בפניה ושותק. מתבייש - משום שעלפי הדיווחים, נראה שביצע זילות של התואר האקדמי דוקטור. מתבייש - משום שוועדת הפיקוח והאכיפה במועצה להשכלה גבוהה (מל"ג) קבעה, כי הייתה זו "סטייה מהותית מהסטנדרט האקדמי הראוי".

ביום חמישי בבוקר (2.2.12, "הארץ") כבר הופיעה בעיתון תמונה גדולה של פרופ' שגיא, והתברר כי השיב מלחמה שערה, במסגרת תוכנית הרדיו "הכול דיבורים" ברשת ב' של קול ישראל. לדברי שגיא, המצוטטים בעיתון, "אני לא מעלה על דעתי שאוניברסיטת בר אילן לא תכבד החלטות של מל"ג. שמורה לה זכות הערעור, אבל בבוא היום, אם ההחלטה תהיה חריגה משמעותית, אני מניח שהאוניברסיטה תכבד זאת, ובצער רב נקבל על עצמנו את הדין ונראה בכך - אני אישית לפחות - יום של דגל שחור לאקדמיה, שבו היא סוגרת את שעריה בפני אפשרויות חדשות, בפני מקורות, בפני חידוש, ומעצימה את הסמכות ואת הכוח על פני מה שלתכליתה הוקמה האוניברסיטה - רכישת ידע ומחקר".

האירימנ? אכן, היו כאן אפשרויות חדשות ומקורות, אך של מה? של השגת כספי שכר לימוד גבוה נוספים? או אולי של השגת פרסום? או שני הדברים בעת ובעונה אחת? האם האוניברסיטה הוקמה כדי להעניק תואר דוקטור שיטעה את הציבור, כשאינ מאחוריו אפילו תואר ראשון? מדוע יהיה זה "יום של דגל שחור לאקדמיה"? (ואגב, יום שחור או דגל שחור?) רק משום שהמועצה להשכלה גבוהה תמלא את תפקידה ותקרא את ראש התוכנית ללימודי פרשנות ותרכות לסדר, כך שינהג לפי הכללים האקדמיים המקובלים, באופן תרבותי וללא פרשנות להטוטנית המעקמת את הכתוב?

כיצד עבדו קשה

עוד מצא פרופ' שגיא לנכון לומר, "בתוכנית שלי יש עוד תלמידים מהסוג הזה... והם עבדו קשה. המאבק הפוליטי נגד אדם בשם יאיר לפיד מכשיל אותם, אבל אין פוצה פה ומצפצף, מפני שבעידן הזה, האלים, הקשה, כבר לא סומכים על אנשי אקדמיה". ראשית, לא ברור הכיצד עבדו קשה

הביטחון לגינוי אסד / צבי חגן

זו מגבשת חזית אנטי-שיעית, שבה נותרו בנות בריתה של רוסיה - איראן וסוריה. אף כי רוסיה, לתדהמתה, מצאה עצמה מתועלת למחנה השיעי דווקא, שבו אין לה עניין להישאר למשך זמן רב, היא נאלצת להגן על לקוחותיה אלה. התנהלותה זו מוסיפה לה, אמנם, רלוונטיות בינלאומית - והווטו האחרון באו"ם הוא אחד מביטוייה; אך בה בעת, זו יכולה לחשוף אותה ללחצי המערכת הסוניית, הנראית כמנצחת, שתתנקם בה - לרבות בשטחה היא. מכל מקום, זו סיבה נוספת לעמדתה בעניינה של סוריה.

כאן ראוי לציין גם, שסוריה מהווה עבור רוסיה בת-ברית חשובה ביותר באזור, אשר לצד המישור המדיני הינה גם לקוחה כלכלית למערכות נשק רוסיות, וגם מעניקה לרוסיה שורת הטבות ביטחוניות בשטחה, ובראשן -

רוסיה תעדיף לבסוף פתרון של פשרה, שיאפשר לה מוצא של כבוד מהמבוכ בו היא מצויה עתה. לפני כשנתיים היא הצטרפה לסנקציות הבינלאומיות על איראן. גם שם נמצאה פשרה גואלת, במסגרתה, התפשרה רוסיה על עקרונותיה בהגנתה על איראן

העמדתו של נמל טרטוס לשירות הצי הרוסי, שהוא גם הבסיס הרוסי היחיד בים התיכון. נוסף לכל אלה, ראוי להזכיר שרוסיה מצויה עתה בתהליך הבחירות לנשיאות, המלווה במחאה חברתית והצופן התפתחות בלתי חזויות. לממשל הרוסי, הנוכחי והמיועד כאחד, יש עניין להופיע בפני ציבור בוחריו כבלתי-מתפשר על מעמדה הבינלאומי של רוסיה. כי הרי רוב הציבור הרוסי, חרף תופעת המחאה, דבק עדיין בערכים מעצמתיים.

בכל אלה טמון אמנם ההסבר החלקי למניעה של רוסיה באשר לעמידתה האיתנה בשאלת סוריה. אולם אין להניח שעמדה רוסית זאת צפויה להישאר בלתי-מעוררת. יותר הגיוני להניח, שלאור עניינה של רוסיה להיחלץ מהמבוכ הסתום באזור, היא תעדיף לבסוף פתרון של פשרה, שיאפשר לה מוצא של כבוד מהמבוכ שבו היא מצויה עתה. כדאי להזכיר, כי לפני כשנתיים הצטרפה רוסיה לסנקציות הבינלאומיות על איראן (במסגרת תוכנית RESET של הנשיא אובמה ב-2009, שבינתיים פסה מן העולם). גם שם נמצאה פשרה גואלת, שבמסגרתה, ובתמורה לויתורים אמריקניים מסוימים, התפשרה רוסיה על עקרונותיה בהגנתה על איראן. ●

הכותב הוא חוקר במכון למחקרי ביטחון לאומי של אוני' ת"א ולשעבר שגריר ישראל ברוסיה וראש נתיב

מניפולטיבית לפתרון סוגיות ביחסי החוץ

שעמידתה לימינן של סוריה ואיראן היא חלק מהתמודדותה הגלובלית, ונועדה - בין היתר - להפגנת עמדה עצמאית, ההולמת מעצמה חשובה. מצבה של רוסיה במזרח כיום אכן מעורר את דאגתה. במהלך השנה האחרונה, בהשפעת "האביב הערבי", מצויה רוסיה

לדידה של רוסיה, מעצמות המערב לא נוטות לויתורים כלפיה והיא חשה את הלחץ עליה במגוון תחומים. מכאן, שעמידתה לימינן של סוריה ואיראן היא חלק בהתמודדותה הגלובלית, ונועדה - בין היתר - להפגנת עמדה עצמאית, ההולמת מעצמה חשובה

בנסיגה, והיא מאבדת את מאחזיה החשובים באזור. בפועל, נותר לה שת"פ עם מדינות "ציר הרשע" - איראן וסוריה - שעליהן היא מנהלת קרב מאסף קשה; כאשר במקביל מתקיימת השתלטות אסלאמית גורפת על האזור. זו, לאמונתה של רוסיה, מקורמת על-ידי המדינות הסוניות, בהובלתן של סעודיה וקטאר, ובתמיכה המערבית. מערכת

צילום: חשה שוי

לפיד. אינטלקטואל שוחר דעת

כשלעצמי אינני מוצא כל פסול ביאיר לפיד, אינטלקטואל שוחר דעת, שניתן להעריך את רצונו ללמוד; האחריות כולה מוטלת בעיניי על ראש התוכנית, שהזמינו ללמוד לדוקטורט ללא התואר הראשון הנדרש

מה פירוש "כבר לא סומכים על האקדמיה"? הרי הביקורת המשמעותית ביותר על מהלכיו של פרופ' שגיא באה מלב האקדמיה - מהמועצה להשכלה גבוהה. שמא היא איננה האקדמיה שעליה יש לסמוך, אלא פרופ' שגיא עצמו? אם (ורק אם) אכן כך, זהו אכן גם יום שחור וגם דגל שחור לאקדמיה. ●

הכותב הוא ראש החטיבה למשפט פילי ולקרימינולוגיה במרכז האקדמי למשפט ולעסקים ברמת גן